

Розмовний клуб "Усі мають право на свободу вираження поглядів та захист своїх прав"

За історією ["Коли мовчання — не золото"](#) Світлани Пилипчук

Чи можливе суспільство без дискримінації та порушення прав та свобод людини? Поміркуйте над цим важливим і непростим питанням разом із підлітками під час засідання розмовного клубу у форматі "Evidence vs Opinion" ("Доказ чи Думка").

Авдиторія: 7-9 класи.

Тривалість: 45-90 хвилин.

Завдання для уроків: позакласний захід, основи правознавства.

Розвиваємо: *ключові компетентності* — інформаційно-комунікаційну, громадянську, соціальну, навчання впродовж життя; *наскрізні вміння* — висловлювати свою думку, логічно обґрунтувати позицію, критично та системно мислити, проявляти ініціативність, розв'язувати проблеми; *м'які навички* — аналітичне мислення, аналіз, лідерство, креативність, життєздатність і гнучкість, обґрунтування та формування ідей.

Атрибути: ручки / маркери, невеликі аркуші / наліпки.

Попередня підготовка

1. Опрацювати історію ["Коли мовчання — не золото"](#).
2. Ознайомитися з матеріалами:

- [Дискримінація: поняття, форми, сфери.](#)
- [Що таке дискримінація і чому вона існує?](#)
- [Авторське право. Валера і Анімація](#)
- [Тимур та авторське право](#)

Перед початком засідання варто обрати людину, яка занотуватиме ключові тези / ідеї / суперечливі питання на дошці або аркуші (цю роль може взяти на себе і модератор(ка)).

Маркери думок

(ключові слова)

журналістика	авторське право	рівність
мрії	жіночі / чоловічі теми	Конвенція прав людини
дискримінація	несправедливість	права людини
людська гідність	упередження	свобода вираження поглядів
цінності	толерантність	заборона дискримінації

Мета

Обговорити та усвідомити суть права на самовираження та заборону дискримінації.

Уведення. Створення полотна розмови

"Всі різні, але рівні"

Модератор(ка) пропонує учасникам і учасницям уважно подивитися на тих, хто поруч, а тоді відповісти на запитання:

- Що вас усіх об'єднує? (Назвіть мінімум 10 ознак.)
- Чи згодні ви з висловом, що "ви всі різні, але рівні"? Поясніть свою думку.
- Чи були ви в ситуації, коли відчували нерівність? Розкажіть про це. Що було причиною нерівного ставлення до вас? Що ви відчували? Чи було це справедливо?
- Чи можливо до всіх ставитися однаково? Чому?
- Чи можливо до всіх ставитися рівно? Як це? Що таке рівність у ставленні до інших? Наведіть приклад. Чому це важливо?

Аналіз інформації

(на основі історії "Коли мовчання — не золото")

- Про що ця історія? (с. 1-13)
- Яку мрію наважилась реалізувати Софійка? Чи вдалося їй це? Чому? (с. 1-2)
- Яке право людини порушив редактор щодо Софійки? Що стало причиною відмови друкувати статтю? (с. 2-3)
- Що таке дискримінація? Як вона може проявлятися? (с. 4)
- Що таке авторське право? Чому важливо його не порушувати? (с. 4-8)
- Що таке Конвенція прав людини? Які статті найважливіші для вас сьогодні? (с. 7-8)
- Коли в людини з'являються права? Хто їх надає і чому? (с. 9)
- Коли і ким була прийнята Конвенція прав людини? (с. 10)
- Чому важливо захищати свої права? До кого звернулися герої? (с. 10-12)
- На яких цінностях ґрунтуються права людини? (с. 9-10)
- Як у школі відновили справедливість та захистили права Софійки? (с. 10-13)
- Хто гарантує дотримання прав людини? (с. 13)

Генерація ідей

(інтерактивні вправи та блоки завдань можуть обиратися вибірково на розсуд модератора(ки) або пропрацьовуватися всі почергово. Усі запитання є орієнтовними)

"Аналізуємо: досвід та права людини"

- Перегляньте документ "[Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)".
- Детально ознайомтеся із статтями № 10 "Свобода вираження поглядів" та № 14 "Заборона дискримінації".
- Проаналізуйте особистий досвід на дайте відповіді на запитання:
 - Чи знали ви, що маєте такі права? Хто вам про це розповів?
 - Чи помічали, як хтось порушує чи захищає ці права?
 - Чи порушувалося колись ваше право на самовираження? Коли? В яких обставинах? Чи захищали ви це право? Яким чином? Як діяли вчителі і батьки? Як ви почувалися?
 - Чи зазнавали ви дискримінації? За якою ознакою? Коли? У яких обставинах? Чи захищали ви своє право на заборону дискримінації? Як діяли вчителі або батьки? Як ви почувалися?
 - Чи були ви свідками порушення цих прав в інших людей? Як ви реагували?
 - Хто має гарантувати ці та інші ваші права? Яким чином?
 - Як ці права захищаються у нашій школі?

Дискусія "Чи дійсно існує свобода вираження поглядів?"

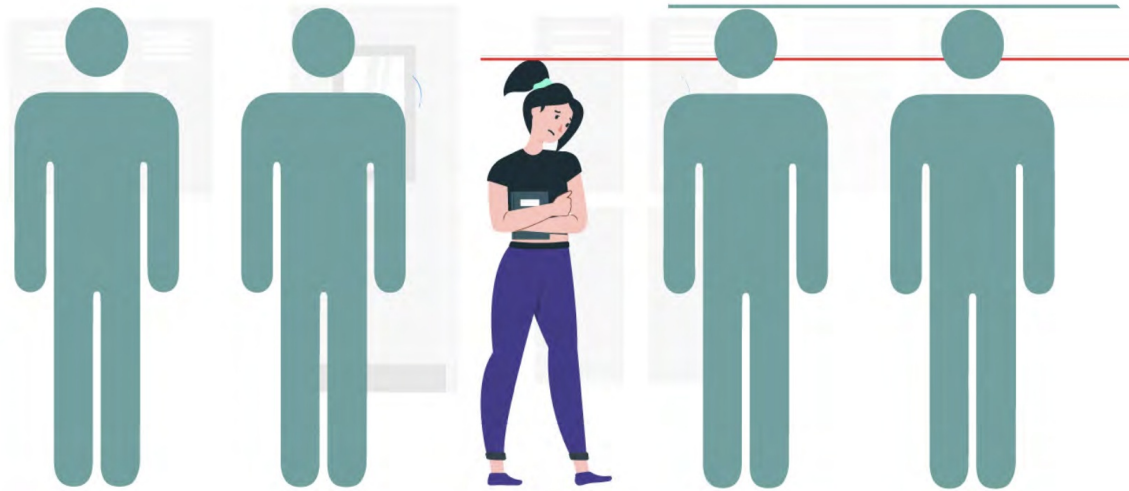
- Як людина може виражати свої погляди? Як це зазвичай робите ви? Наведіть приклад.
- Чи усі мають це право? Чому?
- Чи законно обмежувати це право?
- Як ви розумієте вислів "Свобода однієї людини закінчується там, де починається свобода іншої"?
- Чи існують межі свободи?
- Чи може одна людина мати більше свободи, ніж інша?
- Хто визначає, що таке "свобода"?

"Соціальний експеримент"

Модератор(ка) роздає учасникам(цям) наліпки, щоб вони могли записати своє розуміння поняття "свобода" (тезою). Усі відповіді збирають у торбинку або прикріплюють на дошці.

Коли всі залишили свої думки на папері, випадковим чином обирається теза та обговорюється:

- Чи всі згодні з таким означенням?
- Що б ви додали? Чому? Наведіть приклад.
- Що б заперечили? Чому? Наведіть приклад.
- Що варто розуміти під поняттям "свобода" у праві "Свобода вираження поглядів"?
- Чи можна поняття свободи вважати універсальним для всіх людей на Землі? Чому?
- Як людина відчуває, що її свобода порушується?

“Побігли думками вперед”

- Уявіть, що ніхто в світі не говорить про дискримінацію та не бореться з нею.
- Спробуйте побудувати логічний ланцюжок (вихор), початком якого стає дискримінаційна поведінка в школі. Наприклад, ученицю не приймають у заклад освіти через те, що вона носить хустку і сповідує мусульманство. Опишіть максимально детально подальше життя цієї дівчинки у світі, де ніхто не дотримується прав людини.
- Опишіть, які правила діють у школі, яка відмовила дівчинку у праві на освіту. Яка там атмосфера і як почуваються діти?

Дискусія “Суспільство без дискримінації: утопія чи реальність?”

- Які види дискримінації вам відомі?
- Яка дискримінація вам траплялася в житті? Де?
- Чи самі ви колись ставилися до когось із дискримінацією? Чи розуміли це?
- Як на вашу думку, дискримінація за якою ознакою найпоширеніша в світі? В Україні? В нашому місті (селі)? У нашому закладі?
- Чому потрібно боротися проти дискримінації?
- Чи можливий світ без дискримінації? Чому?
- Чи можна сказати, що люди дотримуються прав людини, якщо не дискримінують інших за статтю, але дискримінують за віком?

Висновки

(акцент на зроблених записах на дошці)

Опишіть поведінку людини, яка дотримується права на свободу вираження поглядів.

Опишіть як поводиться людина, яка порушує право на заборону дискримінації.

- Хто має захищати ці та інші права людини?
- Хто гарантує дотримання прав людини?
- Чи потрібно захищати свої права? У яких випадках?
- До кого ви можете звернутися, якщо ваші права порушують?
- Хто може допомогти вам захистити ваші права у школі?
- У чому ми всі дійшли згоди?
- Що було найбільш суперечливим / незручним у нашому обговоренні?
- Для розв'язання яких питань нам не вистачило інформації?
- Де можна дізнатися більше (сайти / групи / книги / журнали / фільми)?
- Що виявилось найціннішим / найцікавішим / відкриттям?

Рефлексія

Що б ви розповіли одним реченням / думкою про наше засідання другу / подрузі?

Що було найкраще в нашому спілкуванні?

Що можна покращити?

Що позитивного ви сьогодні помітили за собою: у своїй поведінці, мові, манері тощо.

Результат — творча індивідуальна або групова робота

(реалізація протягом тижня або місяця)

- Напишіть есе на тему "Ідеальний світ: яким може бути суспільство без дискримінації" або "Чому варто помічати порушення прав людини".
- Створіть фото- або відео-історію "Як дискримінація забирає право на самовираження".
- Пройдіть тест [Дискримінація чи просто жарт? Чи зможеш ти відрізнити у медіа шкідливі стереотипи? Тест → ZMINA](#)

Матеріали для додаткового опрацювання:

- [Дискримінація](#)
- [День нульової дискримінації / Zero discrimination day](#)
- [3 Міжнародним днем боротьби за права жінок і міжнародний мир](#)
- [Від стереотипів до дискримінації](#)
- [Дискримінація: стереотипи та упередження / Серія 1](#)
- [Дискримінація: стереотипи та упередження / Серія 2](#)
- [Свобода вираження поглядів та інформації](#)
- [Інтелектуальна власність та авторське право](#)
- [Свобода вираження поглядів](#)

*Не бійтеся захищати свої права та протистояти дискримінації.
Разом ми будемо громадянське суспільство.*

Матеріали створені в рамках ініціативи "Людина народжується з правами" за технічної підтримки ГО "Простір знань" та у межах проєкту "Підтримка активних громадян під тиском в Україні", який реалізує Освітній Дім прав людини в Чернігові у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки European Union in Ukraine. Зміст матеріалів є виключною відповідальністю авторів та не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на вебсайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти), належать ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" заборонено. © 2024 "Сторія".

Поділилась: [Світлана Пилипчук](#)

Проект був створений ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" в 2023 році за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), гнучкого і оперативного інструменту фінансування, що підтримує якісні заходи для підвищення спроможності місцевих жінок у запобіганні конфліктам, реагуванні на кризи та надзвичайні ситуації та використання ключових можливостей миробудівництва. Усі виключні майнові й немайнові права на текстові матеріали, фото, зображення, малюнки та інші об'єкти авторського права, що розміщені на цьому сайті, належать ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ", крім об'єктів, які містять пряму вказівку на авторство іншої особи. Використання текстових матеріалів з сайту дозволено лише з посиланням на сайт storiya.info. Використання фото та зображень без погодження з редакцією суворо заборонено.

© 2025 Сторія. Усі права застережено